

Handlingsplan for dyrehelse og dyrevelferd i norsk fjørfenæring 2018 – 2021

Godkjent av Bransjestyremøtet 12. desember 2017

FORMÅLET MED HANDLINGSPLANEN

Formålet med egen handlingsplan er å drive systematisk forbedringsarbeid innen dyrehelse og dyrevelferd, med fokus på utvalgte tema. Dette er den femte planen i rekken siden 2001.

ARBEID MED DYREHELSE OG DYREVELFERD

Å sikre god dyrehelse og dyrevelferd i fjørfeproduksjonen er viktig og er noe næringen jobber med kontinuerlig. Kunnskap fra kartlegging, forskning og erfaring brukes i rådgiving og iverksettelse av konkrete tiltak. Matmerk har KSL som sikrer standarden med hensyn til aktuelt regelverk. Eggpakkerier og slakterier kan ha egne standarder overfor sine leverandører. Innen slaktekyllingproduksjonen har vi en egen bransjestandard «*Dyrevelferdsprogram slaktekylling*» som nå også brukes som utgangspunkt for tilsvarende standarder for andre husdyrproduksjoner. Animalia tilbyr *Etiske regnskap* for slaktekylling- og kalkunproduksjonen. Næringas rådgivere og helseovervåkingsveterinærer utfører rådgiving på mange områder, deriblant fôring, helse, ventilasjon, lys, strø og miljøberikelse. De har også fokus på smittevern, hygienerutiner og rengjøring. Dette er viktige elementer i *Fjørfenæringas handlingsplan mot resistente bakterier*.

FORANKRING I NÆRINGA

I arbeidet med ny handlingsplan er det, som tidligere, lagt vekt på at handlingsplanen skal være forankret i hele fjørfenæringa – både i ledelsene og i de deler av verdikjedene de enkelte tiltak vil angå. Like viktig er det å ha en helhetlig verdikjedetankegang. Helse, dyrevelferd og kvalitet i rugeeggproduksjonen, rugeriene og oppalet påvirker helse, dyrevelferd og kvalitet for bruksdyrene og til slutt kvaliteten på de produktene som tilbys forbrukerne.

Arbeidsgruppene, som har utarbeidet den nye handlingsplanen, har vært representert ved alle de viktigste næringsaktørene og interesseorganisasjonene i norsk fjørfenæring.

- Arbeidsgruppe Egg har bestått av Hildebjørg Haugan for Nortura, Cecilia Larsson for Kjøtt- og fjørfebransjens landsforbund (KLF), Tor Rune Gudmestad for Kyllingprodusentenes landslag (KL) og Lars-Otto Grundt for Norsk fjørfelag (NFL).
- Arbeidsgruppe Fjorfekjøtt har bestått av Bruce David for Nortura, Cecilia Larsson for KLF, Lars-Otto Grundt for NFL og Anne Marie Løken for Baastad kalkun.
- Animalia har deltatt ved Guro Vasdal, Kåthe Kittelsen, Magne Hansen, Thorbjørn Refsum og Tone Beate Hansen. Animalia innehar sekretærfunksjon for handlingsplanarbeidet.

FREMDRIFT

Alle organisasjoner som er tillagt ansvar i denne handlingsplanen skal bestrebe seg på å iverksette og følge opp oppsatte tiltak, slik at målene nås. Status i handlingsplanarbeidet vil være fast tema i samarbeidsrådsmøtene til Helsetjenesten for fjørfe (Animalia), som er to ganger i året.

Thorbjørn Refsum

Animalia

4. desember 2017

Alle fjørfeproduksjoner

Kompetanse	
Mål Nytt kompetansekurs for plukker- og transportpersonell i 2018 Alle plukkerlag skal ha plukkerlagsledere. Ledere for plukkerlag i profesjonell regi skal ha kompetansebevis innen utgangen av 2019 Informasjonsmateriell om forberedelser til transport	Tiltak Animalia skal i samarbeid med Nortura, KLF, KL og rugeriene utvikle kurs for plukkerpersonell og fjørfetransportsjåfører. Alle slakterier, oppalere, samt andre tilbydere av plukkerlagstjenester, skal innen 2019 integrere Animalias kurs i sine opplæringsprogrammer. Animalia skal i samarbeid KLFs og Norturas slakterier utforme informasjonsmateriell til produsenter om transportegnethet, forberedelser til transport og plukking i forbindelse med lasting.
Smittebeskyttelse	
Mål Riktig utformede og funksjonelle fjørfehus Smittevernplan for alle	Tiltak Animalia skal i 2018 arrangere fagsamling for fjørfebyggfirma, utstyrslleverandører og rådgivere om smittevern og tilrettelegging for vask og desinfeksjon av fjørfehus. Skal bunne ut i en generell anbefaling gitt ut av Animalia. Animalia skal i samarbeid med KLF, Nortura og Matmerk utvikle og tilby verktøy for utforming av smittevernplan – i tråd med ny dyrehelseforskrift.
Dyrehelse og dyrevelferd	
Mål Bedre samordning og utnyttelse av helsedata Årsgjennomsnittet for transportdødelighet for de ulike kategoriene fjørfe skal for alle fjørfeslakteriene holdes stabilt eller reduseres sammenlignet med gjennomsnittene for de tre foregående år Økt bruk av miljøberikelse Riktig lyskvalitet og lysstyrke	Tiltak Animalia skal videreutvikle HelseFjørfe. Animalia, KLF og Nortura skal arbeide for utveksling og samordning av helsedata. Flokker med transportdødelighet over slakterienes avviksgrenser skal følges opp av slakteriene Alle aktører skal stimulere til utprøving og bruk av miljøberikende og sysselsettende tiltak i alle produksjonsformer. Formålet er bedre helse og tilrettelegging for mer normaladferd. Alle aktører skal arbeide for riktig lyskvalitet og lysstyrke i alle produksjonsformer. Animalia skal sammenstille ny viten om lyskvaliteter.

Slaktekylling

Dyrevelferd	
Mål Utvikle, validere og ta i bruk flere dyrebaserte velferdsindikatorer	Tiltak Animalia skal, i samarbeid med KLF, Nortura og NMBU, lede og ferdigstille forskningsprosjektet " <i>Utvikling og validering av dyrebaserte velferdsindikatorer egnet til løpende oppfølging av velferd i slaktekyllingproduksjonen (Kyllingscore)</i> ". Ta i bruk nye dyrebaserte velferdsindikatorer i DVP-slaktekylling.
Dyrehelse	
Mål Gjennomsnittlig 1.- ukedødelighet under 0,8 % per måned per rugeri Færre flokker med høy 1.-ukedødelighet Færre flokker med høy forekomst av beinlidelser, leverkassasjoner og bukvattersott Reduksjon av wooden breast som kassasjonsårsak	Tiltak Alle rugeriene skal gjennom sine kvalitetssystemer sikre at forøkt 1.-ukedødelighet, som kan skyldes forhold på rugeri eller i rugeeggbesetninger, oppdages og tiltak iverksettes. Næringas rådgivere og helseovervåkingsveterinærer skal i samarbeid med rugeriene prioritere rådgivning hos produsenter med gjentakende høy 1.-ukedødelighet Næringas rådgivere og helseovervåkingsveterinærer skal ha fokus på beinlidelser, både med hensyn til diagnostikk og oppfølging, samt forebyggende tiltak. Alle slakterier skal følge opp produsenter, der leverkassasjoner (subklinisk nekrotiserende enteritt) og bukvattersott overskrider de enkelte slakteriers avviksgrenser. Slakteriene skal på basis av standardiserte metoder kartlegge forekomst av muskelrelaterte lidelser, der iblant wooden breast (WB). Animalia vil arrangere temaseminar i 2019. Når totalkassasjon og/eller delkassasjoner på besetningsnivå overstiger slakterienes avviksgrenser skal slakteriene følge opp produsentene med rådgiving.

Egg

Dyrevelferd	
Mål	Tiltak
Etablere dyrevelferdsprogram for verpehøns	Animalia skal i samarbeid med KLF og Nortura utvikle dyrevelferdsprogram i eggproduksjonen – DVP Verpehøns
Høner i alle typer innredninger skal ha tilgang til egnet strø	Alle eggpakkerier og deres rådgivere skal være pådrivere for bruk av egnede strøtyper og gode rutiner for tildeling.
Veileder for håndtering av høns ved avliving	Animalia skal utforme veileder for håndtering i forbindelse med avliving i CO ₂ -gasskontainer på gård
Brosjyre om nøkkelfaktorer i løpet av 2018	Animalia skal i samarbeid med KL, KLF og Nortura utarbeide en brosjyre om nøkkelfaktorer for å lykkes med eggproduksjon, med fokus på oppverping, fjørdrakt og hygiene.
Dyrehelse	
Mål	Tiltak
Alle produsenter skal ha helseovervåkingsavtaler i HelseFjørfe innen utgangen av 2020	KL, KLFs medlemsbedrifter og Nortura skal i samarbeid med Animalia arbeide for at alle rugeeggprodusenter, oppalere og konsumeeggprodusenter har helseovervåkingsavtaler med veterinær, tegnet i HelseFjørfe.
Hønsehus skal vaskes og desinfiseres mellom innsett	KLFs medlemsbedrifter og Nortura skal kurse og veilede i vask og desinfeksjon av hønsehus.
Sanering av rød hønsemidd i eggproduksjonen	KL, Nortura og KLFs medlemsbedrifter har felles ambisjon om en klar reduksjon i forekomst av rød hønsemidd. Det skal arbeides for bedre påvisnings- og saneringsmetoder samt gjennomføres tiltak for å stoppe middsmitte i næringen.
Full oppslutning om middovervåkingsprogrammet	KL, KLFs medlemsbedrifter og Nortura skal i samarbeid med Animalia arbeide for full oppslutning om Animalias middovervåkingsprogram.
Middfrie livhøner	Animalia skal i samråd med KL, Nortura, KLF og Veterinærinstituttet utforme prosedyrer som skal følges ved påvisning av midd i oppalshus.
Standard helse- og deklarasjonsdokument fra oppaler til produsent i 2018	Animalia skal i samarbeid med KL, KLF og Nortura lage et standard deklarasjonsdokument fra oppaler til produsent.
Færre kjølbekskader	Animalia skal samle viten om årsaker til kjølbekskader og forebyggende tiltak. På basis av denne skal Nortura og KLF sørge for rådgiving og tiltak for å forebygge og redusere kjølbekskader.

Kalkun

Dyrevelferd	
Mål Oppfylle og videreutvikle Dyrevelferdsprogram kalkun (DVP-Kalkun)	Tiltak Det skal i henhold til bransjeretningslinjen være fastlagte rutiner for oppfølging av produsenter ved tråputeskår over 120. Nortura skal i samarbeid med Animalia finne frem til tiltak som kan iverksettes ved høye tråputeskår. Animalia skal i samarbeid med NMBU Veterinærhøyskolen, Nortura gjennomføre forskningsprosjektet "Kalkunvelferdsindikatorer for bedre dyrevelferd, dyrehelse og økt bærekraftig verdiskapning i norsk kalkunproduksjon, KALKU-LATOR". På grunnlag av resultatene skal DVP Kalkun videreutvikles med flere velferdsindikatorer fra 2019.
Dyrehelse	
Mål Reduksjon av luftsekkbetennelser, beinlidelser og nekrotisk enteritt	Tiltak Animalia, Nortura og Baastad Kalkun skal i samarbeid med fôrleverandører og produsentlag sammenstille viten om fôrkvalitet og fôringsrutiner og hvordan disse direkte eller indirekte påvirker forekomst av beinlidelser og nekrotiserende enteritt. Animalia og Nortura skal samarbeide om å lage tiltaksliste for å bedre luftkvalitet i kalkunhus. Gjennom blant annet overvåkingsprogrammet for koksidier skal Nortura veilede produsentene i utprøving av ulike tiltak for å forebygge nekrotiserende enteritt.